

COBRA75

Tentoonstelling

Wij Kussen de Aarde

Deense moderne kunst 1934-1948

27 januari tot en met 14 mei 2023

De tentoonstelling *Wij kussen de aarde, Deense moderne kunst 1934-1948* geeft een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de Deense kunst in de jaren voor, tijdens en direct na de Tweede Wereldoorlog, tot aan de oprichting van Cobra. Vrijwel alle 100 kunstwerken in de tentoonstelling worden in bruikleen gegeven door Deense musea, die daarmee topstukken uit hun collecties uitlenen aan het Cobra Museum.

Voorloper Cobra

In de jaren 1934-1948 ontwikkelde zich een spontane, abstracte kunstvorm die uniek was voor Denemarken en later een belangrijke wegbereider zou zijn voor de Cobra-beweging (1948-1951). De kunstenaars die Cobra begonnen kwamen uit Nederland, België en Denemarken. De Nederlandse en Belgische kunstenaars waren relatief jong, in tegenstelling tot de Deense kunstenaars die gemiddeld tien à vijftien jaar ouder waren. Zij hadden voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog al een artistieke ontwikkeling doorgemaakt en veel kunst tentoongesteld. Daarmee hadden ze een grote invloed op de jongere generatie Cobra-kunstenaars. Nog niet eerder werd een tentoonstelling buiten Denemarken aan dit onderwerp gewijd. *Wij kussen de aarde* doorbreekt bovendien de traditionele canon van de kunstgeschiedenis en toont ook vrouwelijke kunstenaars en kunstenaars die in de conventionele Deense en internationale kunstgeschiedenis vaak genegeerd werden, zoals Else Alfelt, Franciska Clausen, Rita Kernn-Larsen en Elsa Thoresen.

Wij kussen de aarde

In het eerste deel van de tentoonstelling *Wij kussen de aarde* worden bezoekers meegenomen in het ontstaan van de Deense abstract-surrealistische kunst in de jaren dertig. Hierbij speelden het kunstenaarscollectief *Linien* ("de lijn") dat in 1934 werd opgericht en het gelijknamige tijdschrift een leidende rol.

Het tweede deel van de tentoonstelling spitst zich toe op één van de meest radicale Deense kunstenaarscollectieven: *Helhesten* (1941 - 1944), met eveneens een gelijknamig tijdschrift ('het hellepaard'). *Helhesten* werd geïnitieerd door Asger Jorn. Onder de vele andere betrokken kunstenaars waren Ejler Bille, Henry Heerup, Carl-Henning Pedersen en Else Alfelt. Tijdens de Duitse bezetting in Denemarken hadden de Deense kunstenaars aanvankelijk relatief weinig last van censuur of andere beperkingen. In tegenstelling tot Nederland en België konden zij tot 1943 kunst maken en tentoonstellen zonder zich zorgen te maken over de gevolgen. De bezetting, de afzondering van het buitenland en de hechte samenwerking tussen de kunstenaars in het kunsttijdschrift *Helhesten* vormden een snelkookpan waarin de Deense kunst het vooroorlogse surrealisme veranderde in een spontaan-abstracte en zeer sociaal bewogen kunst.

De kunst van *Helhesten* was één van de grote wegbereiders van de latere Cobra-kunst: veel van de *Helhesten*-kunstenaars waren vanaf het begin bij Cobra betrokken. De ontwikkelingen in de Deense kunst tussen het einde van de oorlog en het begin van Cobra staan centraal in het laatste deel van de tentoonstelling.

Titel

De titel van de tentoonstelling verwijst naar een citaat van Deens beeldhouwer en schilder Henry Heerup uit 1944, waarin hij pleit voor het afschaffen van sokkels om beeldhouwwerken op tentoon te stellen. Deze zouden kunst en beschouwer in de weg staan en de drempel letterlijk verhogen om van kunst te genieten. Heerup wilde kunst dichterbij het volk brengen en stelde zijn werken direct op het gras en de aarde tentoon: hij kuste de aarde (hij schrijft: "Vi Kysser Jorden" - "Wij Kussen de Aarde").

Gast-conservator Pim Arts

De tentoonstelling *Wij kussen de aarde. Deense moderne kunst 1934-1948* is samengesteld door gast-conservator Pim Arts in samenwerking met Hilde de Bruijn, die ook verantwoordelijk was voor het concept van dit Deense drieluik. Pim Arts studeerde Kunstgeschiedenis en behaalde zijn Master Degree aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij behaalde een tweede master titel in Curatorial Studies aan de Universiteit van Amsterdam. Arts bekleedde sindsdien curator-functies bij het Cobra Museum, het Rijksmuseum, de Karel Appel Foundation en Museum Catharijneconvent.

Viering Cobra 75

In 2023 is het 75 jaar geleden dat de revolutionaire Cobra-beweging werd opgericht in Parijs. Het Cobra Museum voor Moderne Kunst in Amstelveen viert dit jubileumjaar met een groot tentoonstellingsprogramma. Cobra (1948-1951) was een internationale beweging van jonge, vooruitstrevende kunstenaars die kleurrijke, expressief-spontane kunst maakten. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog veroorzaakten zij een revolutie: een doorbraak in de moderne kunst die tot op de dag van vandaag doorwerkt in kunstopvattingen en kunstuitingen. De naam Cobra is een samenstelling van: Copenhagen, Brussel en Amsterdam. De hoofdsteden waar de oprichters van deze kunstenaarsgroep vandaan kwamen. Zo kwam Jorn uit Denemarken, Dotremont en Noiret uit België, Appel, Corneille en Constant uit Nederland. Naast deze grote namen maakt het Cobra Museum zich sterk voor een inclusieve benadering van de Cobra-beweging en rekt met regelmaat de traditionele Cobra-canon op. In 2019 was er bijvoorbeeld een grote tentoonstelling "Nieuwe Nuances" speciaal gewijd aan vrouwelijke kunstenaars in en rondom Cobra.

De tentoonstelling *Wij kussen de aarde. Deense moderne kunst 1934-1948* is onderdeel van het jubileumjaar Cobra 75 en vormt samen met de tentoonstellingen *Je est un autre. Ernest Mancoba & Sonja Ferlov* en *Becoming Ovaraci* een drieluik over Deense moderne kunst. Bij deze drie tentoonstellingen verschijnt een rijk geïllustreerde catalogus samengesteld door de gastconservatoren en tweetalig (Nederlands en Engels) uitgegeven door Waanders Uitgevers. Het boek *Wij kussen de aarde* is o.a. verkrijgbaar in de museumshop van het Cobra Museum.

Met dank aan

Het jubileum programma Cobra 75 is mede mogelijk gemaakt door onze partners en genereuze steunverleners. We bedanken in het bijzonder de gemeente Amstelveen, VriendenLoterij, Trebbe, BPD, Rabobank Amstel & Vecht, Hizkia, Prins Bernhard Cultuurfonds, Ny Carlsberg fondet, Ambassade van Denemarken, KEIM en de Cobra Business Club.